

Sygn. akt III AUa 1826/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Antonina Grymel (spr.)
Sędziowie	SSO del. Gabriela Pietrzyk - Cyrbus SSA Lena Jachimowska
Protokolant	Agnieszka Turczyńska

Przy udziale –

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2013r. w Katowicach

sprawy z odwołania H. R. (H. R.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach

z dnia 12 lipca 2012r. sygn. akt XI U 151/12

zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie.

/-/ SSO del. G.Pietrzyk – Cyrbus /-/ SSA A.Grymel /-/ SSA L.Jachimowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 1826/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 grudnia 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił H. R. przyznania emerytury podnosząc, iż do dnia 1 stycznia 1999r. z wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, udowodnił jedynie 12 lat, 9 miesięcy i 22 dni takiej pracy.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany

i przyznania prawa do emerytury po uznaniu za udowodnione oprócz przyjętych już okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach również zatrudnienia w Kombinacie (...) Fabryce (...) w okresie od 2 września 1980r. do 28 lutego 1985r. oraz zasądzenia od organu rentowego kosztów postępowania zgodnie z przepisami.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania powołując się na okoliczności przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 12 lipca 2012r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał H. R. prawo do emerytury w niższym wieku z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, poczynając od 1 października 2011r.

W pisemnych motywach rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał, iż ubezpieczony w dniu 22 listopada 2011r. złożył wniosek o emeryturę.

Za bezsporne Sąd ten uznał, iż odwołujący urodzony (...), ukończył w dniu (...) 60 lat, wniósł o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu na dochody budżetu państwa, nie pozostaje w stosunku pracy, zaś na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił łącznie 29 lat, 7 miesięcy i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 12 lat, 9 miesięcy i 22 dni stażu pracy w szczególnych warunkach.

Zdaniem Sądu I instancji, kwestia sporna sprowadzała się do ustalenia, czy H. R. spełnił pozostałe warunki do przyznania emerytury w niższym wieku emerytalnym z art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zwłaszcza zaś czy posiada wymagane 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd zaznaczył, iż ubezpieczony posiada uprawnienia kategorii A, B, C, D, BE, CE i DE. W okresie od 2 września 1980r. do 28 lutego 1985r. pracował w Kombinacie (...) Fabryce (...) w B..

Był kierowcą autobusu zakładowego, którym dowoził pracowników do pracy z B. i tam też ich odwoził po zakończeniu zmiany. Praca ta zajmowała mu łącznie 4 godziny dziennie. W weekendy dowoził także dzieci, które wyjeżdżały i wracały z kolonii. Był jedynym kierowcą autobusu z uprawnieniami do kierowania tym pojazdem.

Pomiędzy kursami, w zależności od potrzeb, kierował dźwigiem na podwoziu (...) albo samochodem ciężarowym (...). Był jedynym operatorem dźwigu. Jako operator dźwigu rozładowywał i załadowywał stal składowaną na bocznicę kolejowej, a także odpady i śmieci oraz żużel z kotłowni. Samochodem ciężarowym powyżej 3,5 tony – S. lub wywrotką, woził węgiel do kotłowni, która spalała miesięcznie 200 ton węgla.

Sąd Okręgowy ustalił również, iż odwołujący pomagał innym pracownikom przy naprawie kół i opon, albowiem czynności te należały do obowiązków każdego kierowcy. Na terenie zakładu pracy nie było warsztatu do naprawy samochodów, wobec czego wyłącznie drobne naprawy mógł wykonać sam kierowca, poważniejsze awarie pozostawiając do usunięcia firmie (...). Stanowisko mechanika napraw pojazdów samochodowych było fikcyjnym zaszerogowaniem ubezpieczonego, które miało na celu podwyższenie wynagrodzenia zgodnie z siatką płac, według której mechanik był znacznie wyżej wynagradzany niż kierowca i operator dźwigu.

Sąd podkreślił, iż powyższe ustalenia w pełni znalazły potwierdzenie w zeznaniach świadków: L. J. i H. F., których prawdziwości nie kwestionował, albowiem były one spójne, pozostawały ze sobą w zbieżności, a co więcej – znajdowały potwierdzenie w dokumentacji zgromadzonej w toku postępowania.

Przechodząc do rozważań, Sąd I instancji przypomniał, iż zagadnienie przyznawania emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach reguluje ustawa z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. 2009r., nr 153, poz. 1227).

Zgodnie z art. 184 ust. 1 cytowanej ustawy, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, tj. do dnia 1 stycznia 1999r., osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn, tj. w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 25 lat dla mężczyzn.

Emerytura, o której mowa w ust. 1 przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy – w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

W myśl art. 32 tej samej ustawy ubezpieczonym, będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1, tj. 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn.

Wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych – art. 32 ust. 4 powołanej ustawy.

Wedle z kolei § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43) pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1), nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz
- ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy wskazał także, iż w zarządzeniu nr 2 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r. w wykazie A do stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach zaliczono w Dziale V "w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych" w ust. 3 "prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych" pod poz. 4 "prace maszynistów żurawi samojezdnych kołowych i gąsienicowych".

W ocenie tego Sądu, niewątpliwym zatem jest, co wynika z całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, iż ubezpieczony jako operator dźwigu na podwoziu Stara wykonujący czynności rozładowywania i załadowywania stali składowanej na bocznicy kolejowej, a także odpadów i śmieci oraz żużła z kotłowni, pracował na powyższym stanowisku maszynisty żurawia samojezdnego kołowego.

Sąd I instancji zwrócił nadto uwagę, iż w wykazie A stanowiącym załącznik do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. do pracy w szczególnych warunkach zaliczono w Dziale VIII "w transporcie i łączności" pod poz. 2 "prace kierowców samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, specjalizowanych, specjalistycznych (specjalnych), pojazdów członowych i ciągników samochodowych balastowych, autobusów o liczbie miejsc powyżej 15, samochodów uprzywilejowanych w ruchu w rozumieniu przepisów o ruchu na drogach publicznych, trolejbusów i motorniczych tramwajów", natomiast w Dziale V "w budownictwie i przemyśle materiałów budowlanych" pod poz. 3 "prace maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych".

Zdaniem Sądu Okręgowego, w okolicznościach faktycznych przedmiotowej sprawy nie budzi wątpliwości, iż w okresie od 2 września 1980r. do 28 lutego 1985r. ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w postaci kierowcy autobusów o liczbie miejsc powyżej 15 oraz maszynisty żurawia samojezdnego kołowego wskazaną w wymienionych wyżej pozycjach wykazu A, w związku z czym – po doliczeniu tego okresu do uwzględnionego przez organ rentowy okresu jego zatrudnienia w warunkach szczególnych – odwołujący na dzień 1 stycznia 1999r. posiadał wymagany 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach.

Sąd podał także, iż po myśli art. 100 ust. 1 wspomnianej ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Jednakże świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu – art. 129 ust. 1 cytowanej ustawy.

Skoro w dniu 1 października 2011r. odwołujący rozwiązał stosunek pracy, tym samym spełnił wszystkie przesłanki do przyznania mu prawa do emerytury z art. 184 w związku z art. 32 tej ustawy od dnia 1 października 2011r.

Jako podstawę rozstrzygnięcia powołano art. 477¹⁴ § 2 kpc.

Apelację od przedstawionego orzeczenia wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok w całości.

Powołując się na zarzut naruszenia przepisów prawa materialnego, tj. art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r. nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z treścią rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz art. 129 ustawy emerytalnej, poprzez uznanie, iż H. R. legitymuje się wymaganym ustawowo okresem pracy w warunkach szczególnych, tym samym spełnia warunki do przyznania prawa do emerytury wcześniejszej od 1 października 2011r., skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu podniósł, iż zarzuca rozstrzygnięciu Sądu I instancji zaliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu od 2 września 1980r. do 28 lutego 1985r. z tytułu zatrudnienia w Kombinacie (...) Fabryka (...) w B. na stanowisku mechanik napraw pojazdów samochodowych, operator dźwigu. Ponadto, przyznanie emerytury nastąpiło od 1 października 2011r., podczas gdy wniosek o emeryturę został zgłoszony 22 listopada 2011r.

Zauważył, iż zgodnie z treścią § 4 powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w związku z treścią art. 32 powyższej ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A prawo do emerytury nabywa, gdy:

- ukończył 60 lat życia dla mężczyzn,
- ma wymagany okres zatrudnienia wynoszący dla mężczyzn 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Okresy pracy w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania pracy

w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 powyższego rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Organ rentowy nadmienił, iż ubezpieczony przedmiotowego świadectwa nie przedłożył. W odwołaniu podaje, że pracował w spornym okresie jako kierowca autobusu dowożącego i odwożącego pracowników zakładu, a między przewozami zajmował się naprawą i utrzymaniem stanu technicznego kierowanych przez siebie dwóch autobusów, pomagał kolegom przy naprawie samochodów oraz w razie potrzeby zajmował się pracą na dźwigu.

Z jego świadectwa pracy wynika, że był zatrudniony na stanowisku mechanik napraw pojazdów samochodowych + operator dźwigu. W aktach osobowych ubezpieczonego brak jest angaży i jakiegokolwiek dokumentacji potwierdzającej fakt zatrudnienia na stanowisku kierowcy autobusu, natomiast według oświadczenia wnioskodawcy i zeznań świadków – jego praca jako kierowcy autobusu zajmowała mu 4 godziny dziennie, naprawy bieżące samochodów zajmowały 2 godziny dziennie, a w razie potrzeby, tj. raz w miesiącu dźwigiem dokonywał załadunku i rozładunku stali oraz przez 2 godziny w ramach wolnego czasu woził węgiel do kotłowni.

Apelujący podkreślił, iż przedstawiony przez ubezpieczonego świadek zatrudniony w tym samym zakładzie jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony otrzymał świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Zgodnie bowiem z powyższym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. okresami pracy uzasadniającymi prawo do niższego wieku emerytalnego na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których pracownik wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace wymienione w rozporządzeniu, na stanowisku wyszczególnionym w odpowiednim zarządzeniu. Wykonywanie pracy w niepełnym wymiarze czasu pracy lub wykonywanie różnych prac, nie tylko tych wymienionych w rozporządzeniu, nie może stanowić podstawy do uzyskania uprawnień do niższego wieku emerytalnego.

Zakład pracy prowadził ewidencję stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach oraz ewidencję zatrudnionych na nich pracowników, a także odnotowywał w aktach osobowych okresy wykonywania takiej pracy. Ponieważ w aktach osobowych ubezpieczonego brak takich zapisów

i adnotacji o wykonywaniu przez niego pracy w charakterze kierowcy, trudno zatem uznać, iż wykonywał pracę w warunkach szczególnych i świadczył taką pracę przez

8 godzin dziennie, wobec czego niespełnione zostały kryteria świadczenia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych.

Nadto, skarżący zakwestionował również datę przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury, albowiem wniosek o ustalenie prawa do przedmiotowego świadczenia złożony został 22 listopada 2011r., Sąd natomiast przyznał prawo do emerytury od 1 października 2010r. Zgodnie bowiem z art. 129 ustawy emerytalnej świadczenie wypłaca się poczynając od miesiąca powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Ubezpieczony wniósł o oddalenie apelacji i utrzymanie wyroku Sądu I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasłużyła na uwzględnienie.

Przedmiot sprawy stanowią uprawnienia H. R. do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym wywodzonym z faktu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Spośród przewidzianych prawidłowo powołanymi przez Sąd Okręgowy, jako podstawa rozstrzygnięcia, przepisami art. 184 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) przesłanek wymaganych do nabycia przedmiotowego świadczenia, spornym pozostawało jedynie legitymowanie się przez ubezpieczonego wymaganym 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach przypadającym do dnia wejścia w życie powołanej ustawy, tj. do dnia 1 stycznia 1999r.

Przypomnieć należy, iż dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do wspomnianego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009r., I PK 194/08, LEX nr 528152). Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu, którego przepis § 1 ust. 1 stanowi zresztą, że akt ten ma zastosowanie do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4 - 15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do niego.

Pewne problemy interpretacyjne związane z regulacją zawartą w § 1 ust. 2-3 rozporządzenia, zobowiązującą właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze do ustalenia w podległych

i nadzorowanych przez nich zakładach pracy wykazów stanowisk pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, a stosowanych także w jednostkach organizacyjnych powstałych w drodze przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego, przekazanych organom samorządu terytorialnego oraz dla których uprawnienia i obowiązki organu założycielskiego przejęli wojewodowie lub inne organy państwowe, zostały wyjaśnione w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002r., III ZP 30/01, w której stwierdzono, że zawarte w art. 32 ust. 4 ustawy

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odesłanie do tychże przepisów nie upoważnia do tworzenia wykazów obejmujących stanowiska pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Wspomniane upoważnienie dla właściwych ministrów, kierowników urzędów centralnych i centralnych związków spółdzielczych nie stwarzało ani podstawy prawnej do wydawania aktów nie pozostających w zgodności z powszechnie obowiązującym prawem, ani nie przewidywało możliwości wykraczania poza wykazy prac wykonywanych

w szczególnych warunkach wymienionych w załączniku do rozporządzenia Rady Ministrów. Wykazy resortowe muszą być dostosowane do treści tego załącznika,

w którym zawarty jest kompletny wykaz stanowisk pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Gdy zatem określają one tego rodzaju stanowiska pracy niezgodnie z załącznikiem do rozporządzenia, nie wywołują skutków przewidzianych w art. 32 ustawy. Podobnych konsekwencji w sferze prawa do emerytury nie implikuje także zakwalifikowanie przez pracodawcę stanowiska nie objętego załącznikiem do rozporządzenia do prac wykonywanych w szczególnych warunkach (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2004r., II UK 337/03, OSNP 2004 nr 22, poz. 392; z dnia 23 listopada 2004r., I UK 15/04, OSNP 2005 nr 11, poz. 161; z dnia 22 czerwca 2005r., I UK 351/04, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 90; z dnia 20 października 2005r., I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306 i z dnia 29 stycznia 2008r., I UK 192/07, LEX nr 447272). I odwrotnie - nie wymienienie określonych pracodawców w wykazach resortowych nie przesądza o niemożności zakwalifikowania świadczonych u nich prac jako prac wykonywanych w szczególnych warunkach, jeśli odpowiadają one kryteriom wynikającym z załącznika do rozporządzenia (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 czerwca 2004r.

P 17/03 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2008r., I UK 381/07, LEX nr 494112). Chociaż wykazy resortowe i zakładowe nie stanowią samodzielnej podstawy zaliczenia danego rodzaju zatrudnienia do prac w szczególnych warunkach, to mogą być one pomocne przy wykładni przepisów rozporządzenia Rady Ministrów.

Przyznając zasadniczą rolę w kwalifikowaniu prac w szczególnych warunkach cytowanemu rozporządzeniu Rady Ministrów warto podkreślić, że w świetle przepisów wykazu A, stanowiącego załącznik do tegoż rozporządzenia, wyodrębnienie owych prac ma charakter stanowiskowo - branżowy. Pod pozycjami zamieszczonymi w kolejnych działach wykazu wymieniono bowiem konkretne stanowiska przypisane danym branżom, uznając je za prace w szczególnych warunkach uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Taki sposób kwalifikacji prawnej tychże prac nie jest dziełem przypadku. Specyfika poszczególnych gałęzi przemysłu determinuje bowiem charakter świadczonych w nich prac i warunki,

w jakich są one wykonywane, ich uciążliwość i szkodliwość dla zdrowia. Nie można zatem swobodnie czy wręcz dowolnie, z naruszeniem postanowień rozporządzenia, wiązać konkretnych stanowisk pracy z branżami, do których nie zostały one przypisane w tym akcie prawnym (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 1 czerwca 2010r. II UK 21/10, LEX nr 619638 oraz z dnia 19 maja 2011r., III UK 174/10,

LEX nr 901652). Przyjąć wszak należy, iż konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2009r.,

I UK 20/09, LEX nr 515698 i I UK 24/09, LEX nr 518067). To, że obecna definicja pracy w szczególnych warunkach nie odwołuje się już do wykazów wydanych na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach nie oznacza, iż za pracę w szczególnych warunkach może być uznana praca określona

w zarządzeniu określającym stanowiska pracy w resorcie, do którego pracodawca zatrudniający pracownika nie przynależy.

Taka zaś sytuacja, zdaniem Sądu Apelacyjnego, zaistniała w rozpoznawanym przypadku, w którym Sąd I instancji, w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy uznał, iż będąca udziałem ubezpieczonego w okresie od 2 września 1980r. do 28 lutego 1985r. praca w Kombinacie (...) Fabryce (...) w B. polegająca na kierowaniu autobusem zakładowym, a także samochodem ciężarowym całkowitym powyżej 3,5 oraz dźwigiem na podwoziu (...) w istocie odpowiada zatrudnieniu na stanowiskach wymienionych pod poz. 2 w dziale VIII dotyczącym transportu i łączności oraz pod poz. 3 w dziale V odnoszącym się do budownictwa i przemysłu materiałów budowlanych – stanowiącego załącznik do cytowanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. wykazu A, pomijając całkowicie, iż jak wynika z treści znajdującego się w aktach osobowych H. R. – kierowanego do niego pisma ówczesnego pracodawcy z dnia 27 czerwca 2001r. – (...) Fabryka (...) podlegała Ministerstwu Hutnictwa i Przemysłu Hutniczego.

Powyższa okoliczność oznacza tym samym, iż dla uznania, że w spornym okresie zatrudnienia wykonywał on pracę pozwalającą na jej zakwalifikowanie jako pracy w szczególnych warunkach niezbędnym jest ustalenie, iż była to praca na stanowiskach wymienionych wyłącznie w dziale III wykazu A, tj. w hutnictwie i przemyśle metalowym, wśród których nie wymieniono zarówno stanowiska kierowcy autobusu, jak również kierowcy samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, czy też maszynisty ciężkich maszyn budowlanych, co wbrew odmiennemu stanowisku Sądu I instancji, bez wątplenia wyklucza możliwość uznania, iż w omawianym okresie ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Jednocześnie, za niezrozumiałe uznać należy powoływanie się przez Sąd Okręgowy na przepisy zarządzenia nr 2 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 1 sierpnia 1983r., które z oczywistych względów nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie.

Przedstawionej oceny nie zmienia także, iż we wspomnianym wyżej dziale III wykazu A pod poz. 67 ustawodawca wymienia transport wewnętrzny między stanowiskami pracy na wydziałach, w których wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Chociaż bowiem z ustaleń Sądu I instancji wynika, iż w ramach wykonywanych obowiązków ubezpieczony – w zależności od potrzeb – zajmował się także transportem stali z bocznic kolejowej, tego rodzaju czynności nie sposób zaliczyć do transportu wewnętrznego w rozumieniu powyższego przepisu, tym bardziej, iż nie była to praca wykonywana przez niego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, co z mocy § 2 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. stanowi wymóg niezbędny do stwierdzenia, iż określona praca była wykonywana w szczególnych warunkach.

Podkreślenia wymaga przy tym, iż przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter norm bezwzględnie obowiązujących, co powoduje, iż określona w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych instytucja emerytury w obniżonym wieku emerytalnym musi podlegać ścisłej wykładni (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2007r., I UK 287/06, LEX nr 936837).

Dokonując – wskutek błędnej oceny zebranego materiału dowodowego – niewłaściwej kwalifikacji wykonywanej przez odwołującego pracy kierowcy autobusu, a także samochodu ciężarowego o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony, jak również operatora dźwigu w (...) Fabryce (...), Sąd Okręgowy naruszył zatem powołane przez organ rentowy przepisy prawa materialnego, czyniąc apelację tego organu w pełni uzasadnioną, albowiem przyjęcie, iż w objętym sporem okresie od 2 września 1980r. do 28 lutego 1985r. H. R. rzeczywiście nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach oznacza, iż nie spełnia on warunków do przyznania prawa do przedmiotowej emerytury.

Na marginesie zauważyć wypada, iż trafnie organ rentowy zarzuca nadto Sądowi Okręgowemu naruszenie przepisu art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w świetle ust. 1 którego wystąpienie z wnioskiem o emeryturę w dniu 22 listopada 2011r. wyklucza możliwość przyznania prawa do przedmiotowego świadczenia poczynając od dnia 1 października 2011r.

Błędnie Sąd ten przyjął również, iż ubezpieczony rozwiązał stosunek pracy w dniu 1 października 2011r. Ze znajdującego się w aktach organu rentowego (dotyczących emerytury pomostowej) świadectwa pracy z dnia 30 września 2011r. wynika bowiem, iż łączący H. R. od 1 stycznia 2007r. stosunek pracy

z (...) Spółka z o.o. w S. został rozwiązany w dniu 30 września 2011r.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok orzekając jak w sentencji.

/-/ SSO del. G.Pietrzyk – Cyrbus /-/ SSA A.Grymel /-/ SSA L.Jachimowska

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR